

מסורת הש"ס

הדר פרק ששי עירובין

סב.

עין מושפא
ג'ר מצוה

א [מיי] פ"ג מ"ג ע"ג
ב' ט' ט"ו פ"ג א"ח פ"ג
ג' פ"ג פ"ג א"ח
ד' ב' מ"י פ"ג מ"ג
ה' ע"ג פ"ג פ"ג
ו' ט"ו פ"ג א"ח פ"ג
ז' ב' מ"י פ"ג מ"ג
ח' ט"ו פ"ג א"ח פ"ג
ט' ה' מ"י פ"ג מ"ג
י' א"ח פ"ג פ"ג

רב ניסים גאון

בן נח נהרג על פתח
משה פרוטה. משכחת
לה בסנהדרין בפרק ארבע
מיתות וכו' רבנן ד' מצות
נצטוו בני נח דריבובית
השם ע"ז ויגלו עריות
ושפיכות דמים וגילוי אבר
מן הרה. ואמר אהרן זה
על שבע מצות בן נח
נהרג. ואמר עוד אהרנה
שלתן זו היא מיתתו.
ואמר פחות משה
פרוטה כיון דלאו בני
מחילה נהרגו עליו מעליא
הוא. ולפיכך אם בן נח
גודל פחות משה פרוטה
נהרג. ומה שאמר ולא
ניתן להישבות כלומר
אפילו השיב את הגולה
לגדול אינו נפטר מן
המיתה אלא נהרג מכל
מקום שבו חייב מיתה.
ובכ"פ ע"ז בפרק השוכר
את הפועל אמרו ומאי לא
ניתן להישבות בהרבה
הישבות. כי זה שכותב
בבבבבה והשיב את הגולה
לישראל נאמר ולא לבני
נח.

רבינו חננאל

סוגיא דשמינתא דירת גוי
לא שפח דיריה. ובגזירה
שמא ילמד מעשיו
פליגי. ר' אליעזר בן
יעקב סבר (בגון) [כיון]
דחשיב אשפיות דמיס,
תרי דשכיחי דדיירי בהרי
גוי נהרג כחו רבנן איסור
עד (שיעברו) [שישברו].
חד ישראל בהרי גוי דלא
שכיח דיריה. אי מיקרי
דיירי לא גזרו בה רבנן.
וה' מאיר ויפגין דחד
נמי דירי. ואמרו רבנן
אין עירוב ולא ביטול
רשות פועלי בהרי גוי עד
שישכרי. וגוי אינו משכיר
(מ) [ל]ישראל. ואגב' דלא
בעינן שכירי בריאה
כמו דירקי ואבדרי
כנו בניין. אלא אפי'
שכירי רעועה דיי
לן. אפילו הכי גוי
לא משכיר (מ) [ל]ישראל
דחייש לכשפיס. ודבולי
עלמא שכירות פחות
משה פרוטה מן הגוי
היא שכירות. וקיימא לן
בן נח נהרג על פתח
משה פרוטה. ולא ניתן
להישבות. פ"ג בן נח נהרג
על הגול שאהורתו זו היא
מיתתו. ואם יגלו בן נח
פחות משה פרוטה נהרג
עליה. וישראל אין חיבין
עליה. שאין ישראל חיבין
אלא ספרותה. ומעלה
לפיכך לא ניתן להישבות.
השתרה היתירה והשיב
את הגולה אשר גזל, ואם
(ו) [אין] גולה (אלא) אין
השבה. ופתח חצרו של גוי
היה הור כדיר של בהמה,
מותר להכניס מחוכה
לבתים וכן הבתים ליתכא.
ואם יש שם ישראל
אסור, דבר ר' מאיר.

לאכול משמיטתו אלף ודאי ר"ג דיננה הוה ותחלה גור על שמיטה
לאורימא וצמק סתק יינס דרבנן ואלע"ג דר"ג קודם דר' מאיר הוה
תלו אותו בדנ"מ מאוס דפשיטא לן ככל דומחא דחייס ר"מ למויעו
ולספרים בדנ"מ גדרסי הכא רש"ב"ג הא שמעינן ליה בפ"ק דחולין (דף ד.)
דכ"ל כותים גירי חמת הן גבי מלכת
כומי מותרת דקמי רש"ב"ג אומר כל
מזיה שהחיקו קמי כותים יותר
מדקדקין כה מישראל ועוד דלסן ק
מה חדשו ר' אמי ור' אסי שצמיה
שעשאוט עכו"ם גמורים לכטל רשות
ולימן רשות והלא כך היו מעולס
לכ"ע דליכא למימר דמעיקרא גזור
ולא קבלו מייניהו דלענין שמיטה ויין
נפך הוא דקאמר החס גזור ולא
קבלו מייניהו ונראה לר"י דנין לדוקי
וזין כומי כה לדיהה אינס כעכו"ם ומה
שלא הוסיף כומי בחסורו מחסרל
בגמ' ר"ג אומר לדוקים וכומים אינס
כעכו"ם היינו משום שלא כל המתרין
אלא לתמן שלא יקשה לדוקי מאן
דכר שמיט' ועוד י"ל דלפיכך ר"ג
עלמנו לא הוסיב דבכרי כשחלק על
תנא קמא אלא לדוקי לבדו לפי שלא
הביא ראייה אלא מזדוקי וא"ת אי
גרס רש"ב"ג היכי פסקינן בגמרא
כ"ר"א בן יעקב ור' יוחנן נמי דקאמר
הגוי כ"ר"א בן יעקב סו"ה ר' יוחנן
נמי אמר הלכה כרש"ב"ג בשמנמי
וי"ל דלא פסקין בגמרא כ"ר"א בן
יעקב אלא על עיקר דבכרי דלא
אסר נחד ישראל עד שיהו שנים
אלפ' כהא דכסנר ליה כמ"ק דכותים
כעכו"ם לא פסקין כותים ואפשר
דכהא הלכה כרש"ב"ג דלפיכך כעכו"ם
ועוד דהאידנא לא נפקא לן מידי
לענין כותים לנפיק (ש) כשעשאוט
עכו"ם גמורים:

הצירו של עכו"ם הרי הוא כביר
ש"ב בהמה. ואם יש
נמים הרבה של עכו"ם פתוחין כחל
מותר לישראל להכניס ולהוציא לשם
מלאכה שאין לישראל דר' שם:
ועכו"ם לא בוגר. וא"ת ומעיקרא
דק"ד דעממא משום דדירת
עכו"ם שמה דירה מ"ט דעירוב
מהו ושכירות מהו וי"ל דעירוב
ויטול דנין הוא דלא מהני שאין
העכו"ם מכיר בהן אלא יודע הוא
שישראל קונה רשותו בשכירות אלא
השמה דלסיקנא שהוא כדיר של גבי
בהמה ומן הדין לא צ"ע מידי לרין
הוא לפרש מ"ט תקינו רבנן שכירות
טפי מעירוב ויטול:

בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש
בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש
בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש

גמ' לא שנה חד. ישראל יחיד דר' עמו: שמה דירס. ויש לו
רשות בחצר ונמלא ישראל לחצר המזילה לאחר זמיתו שהוא מיוחד לו
מזילה מרשות לרשות ורבנן גזרו שלא להוציא מרשות לרשות כלא
עירוב דלמא אחי לאפוקי מרה"י לרה"ר: הרי הוא כדיר של בהמה.
ואין לו כה לאסור ור"מ קאמר לה
לקמן בכרימא בשמעמן ורמינן
מתני עלה ומוקמינן דבלימיה וישראל
אפי' כי לימיה אוסר אלמלא דירת עכו"ם
לאו שמה דירה: אלא דר"ע לאו שמה
דירה. אלא משום גורה שמה ילמוד
וישראל מנעשו של עכו"ם הטריחוהו
והפסידוהו חמשים ישראל לשראל דר' עמו
כדי שיקשה בעיניו ליתן שטר ככל
שנת ושנת יאלא משם וכשהיא גורה
פליגי ר"מ ור"א בן יעקב אי גזרינן
ליה על ישראל יחיד הדר על עכו"ם
או לא: ר"א סבר כיון דעכו"ם
חסוד על שפיכות דמים. לא שפית
יחיד דיירי כהדיה וימלא כל
שפיכה לא גזור בה רבנן ור"מ סבר
יחיד נמי וזמין דיירי חסוד אמר
רבנן אין עירוב מועיל כו': ועכו"ם לא
מוגר. לא יהא רועה לשוכרס ויא
ישראל זה משום: מאי עממא. לא
מוגר נמי: כרימא. חוקה שמה
ישראל עמו למלאות כל המזבי כלס
אם ירעה: בן נח נהרג. על הגול
הוא מו' מלות כדאמר בה' מיתות
בשודרין (ו.) ואמר (ו.) אכורה שלגן
כו' היא מיתתו ולאשמועינן ר' יוחנן
דעכו"ם לא מחיל אפילו אפחות משהו
פרוטתו ויהי גול לדידו: לא ניתן
לפסוקו. רבני ישראל כתיב (ו.) והשיב
את הגולה אלב עכו"ם לא כתיב השבה
הלכך כיון שעבר נהרג ואינו משלס:
כמוסריק וכו' וכו' למלאות החצר
כפסקין וקחדראות א"ת ירעה:
חצירו של עכו"ם. ע"ג חסוד חצירות
פתוחין למוכן נמים הכנה אין רשות
עכו"ם חלוקה להישב רשות כל אחד
ואחד לבדו דלירת עכו"ם לא שמה דירה
וישראל רבנן דר עממא שניכנס לאחד
מן הבתים בשנת מותר להוציא מן
הבתים לאחר ולא היו מזילה מרשות
המיוחדת לעכו"ם זה לרשות שהיא
לכולן: ואם יש כל ישראל אחד. דר
עממא חוקר על כל ישראל להוציא מן
הבתים לאחר מפני שהיא כחצירו:
ר"א בן יעקב אומר (ב) עד שיהו שני
שאלים. דרין נשני בתים ואוסרין
זה על זה רשות חלוקה מן
ואוסר העכו"ם על בתים והן אוסרין
על בני העכו"ם מלהוציא לאחר דשויה

רבנן לירית עכו"ם דירה כדאמר לעיל אבל בישראל יחיד לא
שויה רבנן לירית עכו"ם דירה ולא הוה אוסר על ביתו של
ישראל ולא ישראל אוסר על ביתו שאין חילוק רשות עכו"ם:
אמר
לומר כן לפי אותה שיטה דפרק בתרא דעכו"ם (דף ע"א): דעבי
דנהרג על שוה פרוטה לא קשיא ליה דבדנין הוא שיהרג א"ע"ג
פרוטה דלאו ממון הוא וצמחיה נמי לא קני אמאי נהרג ויא בגזול
הוא לגבי עכו"ם דלא מחיל על פחות משה פרוטה וצדקין הוא
לישראל וכל הגולמיס דמיימי על הגולה א"ע"ג דלא קנו ליה
כדפרשמי ומשמע ליה דלחייבי בגזול מישראל מדקמתי ולא ניתן
ולא כפ"ה דפטור (ו) בגזול מן העכו"ם משום דלא כתיבא ביה
עכו"ם דהא נטלו לטעין כסותו כהגזול בתרא (ב"ק דף ק"ד). משמע
שישראל אי היו צעין חיוב להחזיר ולא אמרינן קיס ליה דצרכיה
משני דהא דמיימי מיתה משום דמנער לישראל כלומר שהוא חסוד
שיחייבי מיתה ומאי לא ניתן להשגון כלומר כיון דלא קניא
וימנין דלא מייאש ומפרש שאינו צמורת השגון כלומר אם אכלו
להחזיר אלא אין לפרש אינו צמורת השגון לענין שיפטנר כהשגון
בהסן להעמידה בישראל ומשום דמנערינא דלוקמה בגזול מעכו"ם:
מותריקיהו דהני כטפסא דמלאה מנח כסוף החולין (יבמות דף מ"ו):
ורבי

בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש
בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש
בן נח נהרג על פתח משה פרוטה ויא ניתן להישבות. פירש

בן נח נהרג על פתח משה פרוטה. משכחת
לה בסנהדרין בפרק ארבע
מיתות וכו' רבנן ד' מצות
נצטוו בני נח דריבובית
השם ע"ז ויגלו עריות
ושפיכות דמים וגילוי אבר
מן הרה. ואמר אהרן זה
על שבע מצות בן נח
נהרג. ואמר עוד אהרנה
שלתן זו היא מיתתו.
ואמר פחות משה
פרוטה כיון דלאו בני
מחילה נהרגו עליו מעליא
הוא. ולפיכך אם בן נח
גודל פחות משה פרוטה
נהרג. ומה שאמר ולא
ניתן להישבות כלומר
אפילו השיב את הגולה
לגדול אינו נפטר מן
המיתה אלא נהרג מכל
מקום שבו חייב מיתה.
ובכ"פ ע"ז בפרק השוכר
את הפועל אמרו ומאי לא
ניתן להישבות בהרבה
הישבות. כי זה שכותב
בבבבבה והשיב את הגולה
לישראל נאמר ולא לבני
נח.

הגרות הב"ח

עקב אימר לעולם אינו
אוסר עד שיהו ורי' ארי
דלא הוה אוסר: (ב) ורי'
רי' כן נח ורי' ארי אוסר
דפטר אף בגזול מן העכו"ם
וכבר הוקה סב' פ"י זה
בכ"פ ר"ס נגס על מותרין
כ"ה חסיה וחסיה ורינעו
נפשו מן מל' הסי'.

מוסף רש"י

בן נח נהרג על פתח
משה פרוטה. משכחת
לה בסנהדרין בפרק ארבע
מיתות וכו' רבנן ד' מצות
נצטוו בני נח דריבובית
השם ע"ז ויגלו עריות
ושפיכות דמים וגילוי אבר
מן הרה. ואמר אהרן זה
על שבע מצות בן נח
נהרג. ואמר עוד אהרנה
שלתן זו היא מיתתו.
ואמר פחות משה
פרוטה כיון דלאו בני
מחילה נהרגו עליו מעליא
הוא. ולפיכך אם בן נח
גודל פחות משה פרוטה
נהרג. ומה שאמר ולא
ניתן להישבות כלומר
אפילו השיב את הגולה
לגדול אינו נפטר מן
המיתה אלא נהרג מכל
מקום שבו חייב מיתה.
ובכ"פ ע"ז בפרק השוכר
את הפועל אמרו ומאי לא
ניתן להישבות בהרבה
הישבות. כי זה שכותב
בבבבבה והשיב את הגולה
לישראל נאמר ולא לבני
נח.